

Slovenija in neuvrščeni pop

Umetnostna galerija Maribor, Strossmayerjeva 6

[otvoritev](#): petek, 2. december 2016, ob 19.00

otvoritveni nagovor: Alenka Pinterič

UVOD

Urbanost, interes za sodobne teme in podobe množične kulture so v slovenski umetnosti prisotni vsaj od poznega 19. stoletja, a zanje niso bili značilni.

Ob koncu šestdesetih let 20. stoletja je pričel nastajati obsežen korpus del, ki jih družijo uporaba podob množične kulture, osredotočanje na sodobne vsebine, celo skok v polja popularnega okusa. V procesu so se te umetnine pogosto naslanjale na fotografijo, v formi pa poudarjale ploskost in frontalno predstavitev. Uporabljale so tehnike, ki namigujejo na odstranitev umetnikove 'roke' in depersonalizacijo procesa.

Prvi so bili Gabrijel Stupica, Marij Pregelj, Stane Kregar in nekdanji konstruktivist Avgust Černigoj. Ob koncu šestdesetih in v sedemdesetih letih so delovali 'ekspresivni figuraliki', fotorealisti in nekateri drugi avtorji.

Slovenija in neuvrščeni pop je razstava novih figuralik slovenske umetnosti šestdesetih in sedemdesetih let 20. stoletja. Korpus del je nakazal možnost razdelitve v 9 tematskih sklopov: dobrine, krajina in ekologija, moda in erotika, razširjena zavest, realni socializem, smrt in subjekt. Razstavo naelektri sodobni vdor Marka Breclja.

Predhodniki

Slovenska likovna umetnost prve polovice 20. stoletja se pogosto odziva na družbeno dogajanje in kaže interes za sodobnost, ki postopoma pritiče vlakom, televiziji, pralnemu stroju ali računom. Že impresionisti uporabljajo sodobne tehnike ustvarjanja podob, Avgust Černigoj vse od dvajsetih let v slovensko umetnost vnaša urbane teme, Marij Pregelj in Gabrijel Stupica pa sta slikarja, 'ki poznata ure vlakov'.

Dobrine

V šestdesetih letih se s predmeti, objekti, stvarmi, rečmi in dobrinami ukvarjajo številni umetniki, literarni zgodovinarji in filozofi, pa tudi trgovci, ekonomisti, politiki in industrija. Gre za čas, ko se močno poveča potrošnja, država pa spodbuja razvoj trgovine na drobno. Dobrine dobijo privlačno embalažo in boj za podobo se prične. Skupina OHO in njen krog razvijajo svojstven odnos do predmetov – reizem – in jih obravnavajo kot avtonomne reči z lastno bitjo in pravico do obstoja.

Moda in erotika

Moda in erotika sta v delih slovenskih popartistov močno prepleteni, predvsem kadar 'modo' upodabljajo moški avtorji. Prav za vsa dela je značilno popredmetenja telesa (celo moškega), ki se spremeni v artikel, soroden drugim upodobljenim predmetom. Čustvena izpovednost slik se približuje logiki reklam.

Subjekt

Portret v obdobju novih figuralik zaživi v raznolikih izraznih možnostih. Lahko je fotorealističen in le za nianso drugačen od fotografske predloge. Včasih se poigrava z očesom in se sestavi iz števil. Bliža se podobam popularne kulture ali se sestavlja iz mehanskih ploskev. V sliko priroma s fotografije, revije, filma in slikarstvo poveže s svetom množičnih medijev.

Smrt

Smrt je ena od tem, značilnih za popart, a je v slovenski umetnosti redka. Vendarle pa obstajajo nekatera kakovostna, celo izjemna dela. Slovenska umetnost nikdar ne prestopi v polje cinizma, kakršnega je premogel npr. ameriški pop, in ostaja sorodna evropskim novim figuralikam. Nekatera dela tragiko sublimirajo z distanco, a je avtorska poetika močnejša od kategorije 'pop'.

Ekologija

Podobe krajine, ki postaja industrializirana, urbana, a na drugi strani tudi zapuščena, iztrošena in polna smeti, so pogost motiv v umetnosti šestdesetih in sedemdesetih let. Umetniki, ki so upodabljali bleščeče predmete sodobne socialistične potrošnje, so se še predobro zavedali, da se na drugi strani proizvodnje in potrošnje kopičijo ... smeti.

Krajina

Krajina je pomemben motiv slovenskega slikarstva, ki v okvirih novih figuralik doživi preobrazbo. Gorenjska obzorja žarijo v divjem, skoraj eksotičnem sončnem zahodu. Žitna polja se bleščijo v rumenih in zelenih odtenkih. Naravni se v delu fotorealistov pridruži tudi urbana krajina. Včasih olje nadomesti nova barva – akril.

Realni socializem

Slovenske nove figuralike so nastajale v specifičnem družbenem okolju takratne socialistične republike, ki je, kljub mednarodnim zgledom, umetninam dodalo svojstvene poudarke, na katere so se formalno mnogokrat nanašale. Triptih Dube Sambolec je eno redkih monumentalnih kiparskih del, nastalih v okvirih nove figuralike v lokalnem prostoru.

Razširjena zavest

Šestdeseta in sedemdeseta leta so z Beatlesi, Stonesi, študentskim in hipijevskim gibanjem, postopnim širjenjem množičnih medijev, razširitvijo možnosti preživljanja prostega časa, glasbo in drogami spreminjala zavest prebivalstva in tudi dela vizualne umetnosti.

#ugmpop

[otvoritveno vodstvo](#)

sobota, 3. december 2016, ob 11.00

vodita: kustosinja razstave dr. Petja Grafenauer in sokustos ter oblikovalec razstave Vasja Cenčič

Podobe za objavo:

Franc Mesarič, Rdeči Durlin, 1970, akril na platnu, Galerija Murska Sobota, foto: Damjan Švarc

Franc Novinc, Na našem travniku, 1974, olje na platnu, zasebna last, foto: Damjan Švarc

Duba Sambolec, Soc. realizem, 1976, mešane tehnike, Moderna galerija, foto: Dejan Habicht

Tinca Stegovec, Klic, 1978, barvna jedkanica in akvatinta, z dovoljenjem MGLC, foto: Sašo Kovačič

Zmago Jeraj, brez naslova, 1967, akril na platno, Umetnostna galerija Maribor, foto: Damjan Švarc

Av gust Černigoj, La rivolta dei giovani (Upor mladih), 1972, kolaž, karton, Galerija Avgusta Černigoja,

Kobilarna Lipica, foto: Damjan Švarc

Andrej Jemec, Miss Monde, 1969, akril in ogledali na platnu, 136 x 120 cm, zasebna last, foto: Damjan

Švarc

Berko, Avto leta, 1976, risba (z detajlom smetiščča), 50 x 70, last umetnika, foto: Damjan Švarc

Berko, Lip gloss, 1974, akril na platnu, 100 x 100 cm, last: Loški muzej Škofja Loka, foto: Damjan

Švarc

Boris Jesih, Bravo, 1970, olje na platnu, 140 x 115 cm, last umetnika, foto: Damjan Švarc

Franc Mesarič, Loterija, 1974, akril na platno, 139 x 134 cm, last: Aleksander Bassin, foto: Damjan

Švarc

Metka Krašovec, Sporočilo, 1968, akril na platnu, 174 x 140 cm, last umetnice, foto: Damjan Švarc

Av gust Černigoj, Duino, 1968, lepljenka, ogledalo, 49,5 x 70,5 cm x 2,5 cm, last: Galerija Avgusta

Černigoja, Kobilarna Lipica, foto: Damjan Švarc

Boris Jesih, Permutacija, 1969 (Computerska varianta 3 barv), akril na platnu, 150 x 120 cm, last:

Obalne galerije Piran, foto: Damjan Švarc

Janez Bernik, Adriana II, 1971, sitotisk, 56 x 75,5 cm, last: Galerija Velenje, foto: Damjan Švarc

Lojze Logar, Figura, Coca I, 1973, barvna serigrafija na papirju, 88 x 71 cm, last: Umetnostna galerija

Maribor, foto: Damjan Švarc

Matjaž Schmidt, Šečer, ok. 1973, akril na platnu, 64 x 44 cm, zasebna last, foto: Damjan Švarc

Stane Jagodič, Pogreb metulja, 1971, kolaž, original, 98x 98 cm, last umetnika, foto: Damjan Švarc

Stane Kregar, Weekend, 1969, olje na platnu, 104 x 110 cm, last: Zavod sv. Stanislava, foto: Damjan

Švarc

Štefan Hauko, Ležeča figura, 1972, akril na platnu, 120 x 135 cm, last umetnika, foto: Damjan Švarc